Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Zie aant, verder akk.

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Auteur
[redacted]

Datum
5 juni 2024

Kenmerk
DGA-PAV / 59152796

RT 0000065788

Bijlage(n)

nota

Voortgang EMW 2024 en planning 8e AP

Parafenroute
[redacted]

Aanleiding

Op 17 januari jl. heeft het commissiedebat van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de vaste commissie voor Europese Zaken ten behoeve van Landbouw- en Visserijraad (22/23 januari 2024) plaatsgevonden. In het debat is toegezegd de Kamer te informeren over het achtste actieprogramma Nitraatrichtlijn (8e AP), dat doet u met bijgevoegde kamerbrief. Ook bericht u over de voortgang van de evaluatie van de Meststoffenwet (EMW) 2024.

Advies

U kunt instemmen met bijgevoegde kamerbrief en het versturen ervan aan de Tweede Kamer. Gelet op stakeholdergesprekken die op 13 en 14 juni a.s. plaatsvinden, waar de planning uit de Kamerbrief besproken zal worden, is het advies om de brief op 14 juni a.s. te versturen.

Kernpunten

- Tijdens het commissiedebat van 17 januari jl. is toegezegd om de Tweede Kamer te informeren over het 8e AP. Daarnaast is in een eerdere kamerbrief opgenomen dat de Tweede Kamer op de hoogte wordt gehouden van de voortgang van de evaluatie van de Meststoffenwet.
- Daarnaast hebben sectorpartijen gevraagd om een helder proces om te komen tot het 8e AP. Dat schetst u met bijgevoegde kamerbrief. Vanwege de doorlooptijd om tijdig het 8e AP vast te stellen is het nodig deze brief nu te sturen.
- In de kamerbrief geeft u in hoofdlijnen aan welke onderzoeken in het kader van de EMW 2024 lopen en wanneer u verwacht de onderzoeken aan de Tweede Kamer te kunnen aanbieden. Ook geeft u aan, conform eerdere besluitvorming, dat voordat de onderzoeken worden aangeboden aan de Kamer er een bijeenkomst zal zijn met stakeholders om te kunnen reflecteren op de uitkomsten van de verschillende onderzoeken.

Ontvangen BPZ

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGA-PAV / 59244761

- Over de voortgang van het 8e AP geeft u aan dat het proces om te komen tot een 8e AP is gestart met gesprekken met verschillende stakeholders en dat u op reguliere basis de gesprekken met de stakeholders over het 8e AP wil voortzetten. Daarnaast benoemt u dat, om tot onderbouwde besluitvorming te komen over het 8e AP, het nodig is dat er een ex- ante onderzoek wordt uitgezet naar het effect op de waterkwaliteit voor nutriënten afkomstig van de landbouw van mogelijke maatregelen en maatregelpakketten voor het 8e AP. In de brief schets u het voornemen om dit ex-ante onderzoek in drie fasen in te richten.
- Als bijlage is een routekaart opgenomen waarin op hoofdlijnen de planning van de verschillende processtappen om te komen tot een 8e AP zijn benoemd evenals de momenten waarop gesprekken met stakeholders zijn voorzien.
- De routekaart is indicatief, omdat deze onder andere afhankelijk is van het tijdig uitzetten van de benodigde onderzoeken en de doorlooptijd van de onderzoeken.

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lnv

Datum
Betreft Evaluatie Meststoffenwet en planning traject achtste actieprogramma Nitraatrichtlijn

Ons kenmerk
DGA-PAV / 59245381

Geachte Voorzitter,

Tijdens het commissiedebat op 17 januari 2024 van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de vaste commissie voor Europese Zaken ten behoeve van Landbouw- en Visserijraad (22/23 januari 2024) heb ik de toezegging gedaan om u te informeren over het achtste actieprogramma Nitraatrichtlijn. Met deze brief schets ik u op hoofdlijnen het proces om te komen tot een achtste actieprogramma Nitraatrichtlijn dat te zijner tijd mede namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat zal worden vastgesteld. Eveneens bericht ik u met deze brief over de voortgang van de evaluatie van de Meststoffenwet zoals aangekondigd in de brief van 27 oktober jl.[1].

Voortgang evaluatie Meststoffenwet
Ten behoeve van de evaluatie is een aantal onderzoeken uitgezet die zich richten op de aspecten in het mestbeleid die op dit moment aandacht vragen.
Ten eerste wordt het meetbare en verwachte effect van het gevoerde en het huidige mestbeleid (zevende actieprogramma en derogatiebeschikking) voor nutriënten afkomstig van de landbouw op de waterkwaliteit in beeld gebracht. Dit betreft enerzijds gegevens afkomstig van metingen over de huidige en voorgaande toestand van de waterkwaliteit, anderzijds een modellering van het effect van het zevende actieprogramma en de derogatiebeschikking langs de zichtjaren 2027, 2033 en 2045[2]. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en Wageningen Environmental Research voeren de hiervoor benodigde onderzoeken uit.

Ten tweede is er bij de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (hierna: CDM) een onderzoek uitgezet naar de ontwikkelingen in de mestmarkt voor de periode 2018-2022 over onder andere de mestproductie, het mestgebruik, de mestplaatsingsruimte en export van mest. Er wordt ook een analyse gegeven over

[1] Kamerstukken II, 2023/24, 33037, nr. 520.
[2] Het onderzoek dat de effecten van het zevende actieprogramma en de derogatiebeschikking langs de zichtjaren 2027, 2033 en 2045 in beeld brengt, wordt ook benut in het kader van de tussenevaluatie KRW, zie Kamerstukken II, 2023/24, 33037, nr. 520.

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Ons kenmerk
DGA-PAV / 59245381

de effectiviteit van de in 2014 ingevoerde mestverwerkingsplicht en over het effect van het zevende actieprogramma en de derogatiebeschikking op de vraag en het aanbod van dierlijke mest langs het tijdpad van de derogatiebeschikking en na afloop van de beschikking.

Ten derde wordt een belevingsonderzoek uitgevoerd door Wageningen Economic Research waarin wordt onderzocht hoe primaire agrarische ondernemers tegenover het mestbeleid staan en wat hun ervaringen zijn. Dit belevingsonderzoek bestaat uit een enquête waarvan de resultaten verder zijn geduid in focusgroepen waaraan de agrarische ondernemers deelnemen.

Tot slot is aan de CDM gevraagd om op hoofdlijnen mogelijke beleidsopties te schetsen waarmee waterkwaliteitsdoelen voor nutriënten afkomstig van de landbouw gehaald kunnen worden. Hierbij is ook gevraagd om daarbij een inschatting te geven over de economische effecten en de mate waarin de mogelijke opties inpasbaar zijn in de bedrijfspraktijk. Ook is gevraagd om iedere beleidsoptie af te zetten tegen een variant van bedrijfsspecifieke doelsturing.

Naar verwachting zullen tijdens het zomerreces alle conceptrapportages van de hierboven genoemde onderzoeken opgeleverd zijn.
Voor het einde van het zomerreces van uw Kamer zal ik een bijeenkomst organiseren met stakeholders (sectorpartijen, natuurorganisaties, waterschappen, provincies en overige stakeholders) om te kunnen reflecteren op de uitkomsten van de verschillende onderzoeken. In september worden de onderzoeken naar verwachting met de Kamer gedeeld, die in het kader van de evaluatie van de Meststoffenwet zijn uitgevoerd.

Planning traject achtste actieprogramma Nitraatrichtlijn
Met het traject om te komen tot een achtste actieprogramma ben ik reeds gestart. Zo heb ik in de periode februari/maart verschillende startbijeenkomsten met stakeholders georganiseerd waarin het proces om te komen tot een nieuw actieprogramma is toegelicht. Daarnaast hebben er in de periode maart tot nu verschillende 1-op-1 gesprekken plaatsgevonden waarin stakeholder hun ideeën voor het achtste actieprogramma voor het voetlicht hebben kunnen brengen.

Met al deze gesprekken en bijeenkomsten is input verzameld voor het ex-ante onderzoek naar mogelijke maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in het achtste actieprogramma. Het achtste actieprogramma zal op 1 januari 2026 van toepassing zijn. Voor onderbouwde besluitvorming is het nodig dat onderzocht wordt welke maatregelen en maatregelpakketten effectief kunnen zijn voor een goede waterkwaliteit van oppervlakte- en grondwater in relatie tot nutriënten afkomstig van de landbouw. Ook de impact van deze maatregelen op de landbouwpraktijk wil ik inzichtelijk maken zodat dit bij de besluitvorming over het achtste actieprogramma mee kan wegen. Mijn voornemen hiervoor is dus dat ook de economische effecten en de mate van inpasbaarheid in de boeren bedrijfspraktijk worden onderzocht. Eveneens zal er bij de totstandkoming van maatregelpakketten aandacht zijn voor de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid voor de overheid.

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Ons kenmerk
DGA-PAV / 59245381

Daar komt bij dat een actieprogramma onder de Nitraatrichtlijn m.e.r.-plichtig is en daarom wordt een milieueffectrapportage opgesteld waarvoor het uitzetten van een dergelijk ex-ante onderzoek ook noodzakelijk is.

Het proces om te komen tot het achtste actieprogramma vraagt om zorgvuldigheid op inhoud en in de afstemming met stakeholders, daarom ben ik voornemens om het ex-ante onderzoek in verschillende fasen op te splitsen. Zo zullen in de eerste fase maatregelen kwalitatief beoordeeld worden op het effect op waterkwaliteit voor grond- en oppervlaktewater, het economische effect en de inpasbaarheid in de agrarische bedrijfspraktijk. De uitkomsten van deze beoordeling zullen input leveren voor het samenstellen van verschillende door te rekenen maatregelpakketten die kunnen landen in het achtste actieprogramma.

Ook worden erop reguliere basis, in lijn met de stappen in het proces om te komen tot het achtste actieprogramma, overlegmomenten georganiseerd met sectorpartijen (vertegenwoordigers uit plantaardige keten en dierlijke keten), natuurorganisaties (LandschappenNL en Natuurmonumenten en Natuur & Milieu), medeoverheden (IPO en UvW) en overige stakeholders (Vewin). Hierdoor is het mogelijk om de uitkomsten van het onderzoek per fase te bespreken met alle stakeholders en eventuele input mee te nemen in een volgende fase van het ex-ante onderzoek. In de bijlage is een overzicht opgenomen waarin in grote lijnen het vervolgproces voor de totstandkoming van het achtste actieprogramma is opgenomen. Dit overzicht bevat eveneens de voorgenomen overlegmomenten. De Kamer zal regelmatig geïnformeerd worden over de voortgang van de verschillende stappen in het proces om te komen tot het actieprogramma, zodat op die momenten ook gelegenheid is voor gedachtewisseling met de Kamer over het vast te stellen achtste actieprogramma.

Piet Adema
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Ons kenmerk
DGA-PAV / 59245381

Bijlage

Routekaart 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn*

Periode	**Processtap 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn**	**Overlegmomenten stakeholders**
Heden-april 2024		Startbijeenkomsten stakeholders EMW 2024 en proces 8e AP
Heden – mei 2024		Één-op-één gesprekken stakeholders ophalen input mogelijke maatregelen 8e AP tbv ex- ante onderzoek
Q2 2024	**Ex- ante onderzoek fase 1**: kwalitatieve beoordeling mogelijke maatregelen op: - Waterkwaliteit (grond- en oppervlaktewater voor stikstof en fosfaat) - Economische effect - Inpasbaarheid bedrijfspraktijk	**Stakeholderoverleg 1**: aftrap stakeholderbijeenkomsten 8e AP
Q3 2024		**Stakeholderoverleg 2**: Reflectiebijeenkomst onderzoeken EMW 2024
Eind Q3 2024		**Stakeholderoverleg 3**: maatregelpakketten tbv fase 2 ex-ante onderzoek
Q4 2024	**Ex-ante onderzoek fase 2**: doorrekening effect op waterkwaliteit van verschillende maatregelpakketten voor nutriënten afkomstig van landbouw	**Stakeholderbijeenkomst 4**: resultaten ex-ante fase 1 en Nitraatrapportage
Eind Q4 2024		**Stakeholderbijeenkomst 5**: maatregelpakketten tbv fase 2 ex-ante onderzoek
Q1 2025		**Stakeholderbijeenkomst 6**: resultaten update bronnenanalyse en resultaten fase 2 ex-ante maatregelpakketten
Eind Q1/begin Q2 2025	**Ex-ante onderzoek fase 3**: restopgave waterkwaliteitsdoelen in relatie tot doelbereik nutriënten afkomstig van de landbouw op waterkwaliteit van verschillende maatregelpakketten	**Stakeholderbijeenkomst 7**: resultaten fase 3 ex-ante (restopgave waterkwaliteitsdoelen in relatie tot doelbereik maatregelpakketten)
Q2	Advies commissie MER	
Eind Q2 2025		**Stakeholderbijeenkomst 8**: uitkomsten advies Cie m.e.r.

Q3 2025	Start internetconsultatie: mogelijkheid reactie op concept 8e AP van eenieder	
Q4 2025		**Stakeholderbijeenkomst 9**: uitkomsten internetconsultatie irt. 8e AP
Q4 2025	Publicatie 8e AP	
1 januari 2026	8e AP is van toepassing	

* dit is een indicatieve planning en is afhankelijk van het tijdig uitzetten en starten van de onderzoeken, de opzet van de onderzoeken en de beschikbaarheid van capaciteit bij de betreffende onderzoeksinstellingen.